

ZAMANIN KIYMETİ VE YENİ YIL*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

El-hamdü lillâh, Allah'ın lütfuyla, keremiyle mübarek diyarlardan, mukaddes beldelerden sizlere, aranızda döndük. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize o güzel beldeleri ziyaret etmeyi nasib etsin... Sevdiği razı olduğu vech ile ibadetler yapmayı, haclar umreler yapmayı, rızasını kazanmayı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmayı nasib etsin...

a.Zamanın Bölümleri

Zamanı üçe ayırmış büyüklerimiz. Birisi mâzi, birisi şu anda içinde bulunduğumuz zaman, birisi istikbal, yâni gelecek zaman diye üç bölümde mütalaa etmişler. Çünkü bunlara yapılacak muamele değişik olacak.

Mâzî, geçmiş zaman. Geçmiş gitmiştir. Onun için yapılacak şey, sadece mâzînin düşünülmesi, müzakere edilmesi, muhasebe edilmesidir. Yâni bu mâzî nasıl geçti?.. Allah'ın rızasına uygun mu geçti? Ne gibi hatalar oldu, ne gibi isabetli işler yapıldı? Onları düşünüp, onlardan ders almak, ibret almak...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Bir de hatalarına tevbe ve istiğfar eylemek, Allah'tan af dilemek. İyi işleri yapmaya da kalbinden düşünüp, "Ben ileride şunu yapacağım!" diye niyetlenmek. Çünkü mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır. Niyet eder yapamazsa bile, niyetinden dolayı sevap kazanır.

İkinci zaman, içinde bulunduğumuz zamandır. İslâm'agöreenkıymetli, üzerinde en çok durulması gereken zaman parçası, içinde bulunduğumuz zamandır. Çünkü, içinde bulunduğumuz zamanı iyi değerlendirirsek, bütün zamanlar iyi geçmiş olur.

O bakımdan insanın uyanık olması lâzım! "Zamanını şu anda nasıl değerlendiriyor, nasıl geçiriyor? Şu andaki yaptığı işler, bulunduğu yer, iştirak ettiği faaliyet Allah'ın rızasına uygun mu?" diye düşünmesi lâzım! Tabii Allah'ın rızası ne ise, onu yapmaya dönmek; Allah'ın sevmediği, yapmayın dediği bir iş üzerinde ise, onu da hemen bırakmak gerekir. Yâni gâye Allah'ın rızasını kazanmaktır, Allah'ın sevdiği, razı olduğu işleri, a'mâli, ef'ali yapmaktır. Sevmediği işleri de bırakmaktır.

Zikirden murad da, Allah'ı anmaktan, hatırlamaktan murad da budur, yâni itaattir. Allah'ı zikredecek, hatırında tutacak, hatırına getirecek ama, getirdiği halde ona isyan etmeyecek. Hem Allah hatırında, hem Allah'ın kendisini gördüğünü biliyor, hem Allah'ın kendisini hesaba çekeceğini biliyor, hem de günah işlemeğe devam ediyor. Bunun kıymeti yok.

Onun için, hadis-i şerifte bildiriliyor:¹

مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ فَقَدْ ذَكَرَ اللَّهَ وَإِنْ قَلَّتْ صَلَاتُهُ
وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ الْقُرْآنِ وَمَنْ عَصَى اللَّهَ فَلَمْ
يَذْكُرْهُ وَإِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ وَتِلَاوَتُهُ
لِلْقُرْآنِ

(الحسن بن سفيان، طب. كر. عن واقده؛ ض. هب. عن ابن أبي عمران مرسل)

RE. 405/4 (*Men etâa'llàhe fekad zekera'llàh*)
“Kim Allah’a itaat ediyorsa, Allah’ın emrini tutuyorsa, isyan etmiyorsa, günah işlemiyorsa; (*fekad zekera'llah*) o Allah’ı zikrediyor demektir; (*ve in kallet salâtuhu ve sıyâmuhu ve tilâvetühu'l-kur'ân*) nafile namazı, nafile orucu ve Kur’an okuması az olsa bile...” Yâni, eğer gününü itaatle geçiriyorsa adam, isyan etmiyorsa, Allah’ı zikrediyor demektir; dilinde zikri, elinde tesbihi az olsa bile... Çünkü, aslolan o idrâke ulaşmış, o idrake göre yaşamaktır.

(*Ve men asa'llàhe felem yezkûrhu*) “Ama bir insan eğer günah işliyorsa, Allah’a âsî oluyorsa, o kimse de Allah’ı zikretmiyor demektir; (*ve in*

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.154, no:413; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.491; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1101; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.IV, s.286; Vâkıd RA’dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.452, no:687; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.17, no:70; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.630; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.561, no:5761; Hâlid ibn-i Ebî Umran Rh.A’ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.671, no:1924; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.486, no:21295.

kesüret salâtühû ve sıyâmuğû ve tilâvetühû li'l- kur'ân) nafîle namaz kılması, oruç tutması ve Kur'an-ı Kerim'i okuması çok olsa bile..." Yâni, "Bir insan eğer elinde tesbih olsa, *Lâ ilâhe illa'llâh* veya *Allah* demekte olsa bile, o anda günah üzere, kötü bir yol üzere, yanlış bir iş üzere ise, Allah'ı zikretmiyor demektir." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Zikirden de murad, Allah'ı hatırlayıp Allah'a itaat etmek, rızasını kazanacak işleri yapmaktır.

Onun için, içinde bulunduğumuz zaman en önemli zamandır. Mâzi geçmiştir, elimizden kaçmıştır. İstikbal ya gelir, ya gelmez. Önümüzdeki zamanı bilmiyoruz, kaç sene yaşayacağımızı bilmiyoruz. Seneyi bırakalım, kaç saat yaşayacağımızı bilemeyiz, kaç dakika yaşayacağımızı bilemeyiz.

Şair Yahya Kemâl'in dediği gibi:

Bir bitmeyecek zevk verirken beste; Bir tel kopar, âhenk ebediyyen kesilir.

Birden hayatın ahengi ebediyyen kesilebilir. Tel kopup, yâni insanın eceli gelip, vâdesi yetip bitebilir. Sahib olduğumuz zaman, içinde bulunduğumuz zamandır.

Bir de tabii, istikbal dediğimiz önümüzdeki zaman var. İstikbal bizim için avantajlıdır. Çünkü istikbali düşünüp planlama yapmamız mümkün. Çeşitli planlar, projeler, stratejiler, taktikler, niyetler hazırlamak mümkün... İslâm'da yapılmamış olsa bile, iyi şeyleri düşünmenin, planlamanın, temenni etmenin,

niyet etmenin sevabı var. Onun için istikbale ait böyle ön çalışmalar yapmamız lâzım ve yapmak için de fırsat var elimizde... Çünkü henüz o zaman gelmemiştir, gelecektir.

Bunları niçin anlatıyorum, sevgili dinleyiciler? Bunlar tabii çok önemli bilgiler. Zamanı iyi kullanmak, müslümanın önemli bir vazifesidir. Müslümanın zamanla ilişkisi çok önemlidir. Hepimizin kolunda saat var, dakikaları var, saniyeleri var ama; saatlere dakikalara, saniyelere, günlere önem vermezsek, bu saatin kıymeti yok... Dakikalar bile, saniyeler bile kıymetlidir. Bir saniyenin bile boş geçmemesi lâzım!..

b. Yeni Hicrî Yıl (1417)

Şimdi bunları söyleyiş sebebim, bugün cuma; önümüzdeki cumaya kadar, acaba önümüzdeki hafta içinde en önemli olay nedir?.. Yakın istikbalimizde, önümüzdeki günlerde en önemli olay nedir?..

Benim düşündüğüme, benim puanladığıma göre en önemli olay hicrî yılbaşısıdır. Artık bir hicrî sene, bu haccı yaptığımız Zilhicce ayıyla beraber bitiyor ve yeni bir hicrî yıl (1417) başlıyor.

Biliyorsunuz, Arabî kamerî ayların isimlerini... Hepsini sıra ile bilmeseniz bile çoğunu duymuşsunuzdur. Çünkü bazen doğan çocukları, hangi ayda doğdu ise onunla isimlendirirler. Meselâ, çocuğun ismi Ramazan olur. Niye Ramazan ismi veriliyor?.. Çünkü Ramazan'da

doğmuştur. Meselâ, çocuğun ismi Receb olur, Şa'ban olur. Neden?.. Çünkü Receb'de, Şa'ban'da doğmuştur. Demek ki en aşağı üç tane ayı biliyorsunuz; Receb ayı, Şa'ban ayı, Ramazan ayı...

Sonra hangi ayları biliyorsunuz?.. Meselâ, atasözlerimize ve halk deyişlerimize girmiş, Cemâziye'l-evvel var. Aslında Arapça telaffuzu ile Cumâde'l-ûlâ.

“—Ben onun cemâziye'l-evvelini bilirim.” Yâni, mâzîsini bilirim, küçükken ne yaptığını bilirim, daha önceden ne durumda olduğunu bilirim mânâsına.

Tabii Muharrem ayı var, Safer ayı var; bunları duymuşsunuzdur. İşte şimdi şu anda, şu konuşmayı yaptığım gün, bir hicrî senenin son günü veya son gününden bir gün önceki günü. Yâni, Zilhicce ayının sonuncu günü, veya sondan bir gün öncesi.

Niye böyle sonuncu günü veya sondan bir gün öncesi diyorum?.. Çünkü Mekke-i Mükerrime'de Arap takvimlerini inceledim, hattâ onlardan yanıma birer tane aldım. Hem cep takvimi aldım, hem masa takvimi aldım, hem duvar takvimi var... Onlarda geçtiğimiz, yaşadığımız senenin en son günü, bu cuma günü. Yarın, cumartesi günü yeni hicrî yılbaşı, yâni 1 Muharrem. Fakat bizim takvimleri de inceledim. Bizim takvimler, yarın değil pazar günü 1 Muharrem'dir diyorlar. Binâen aleyh bizim yılbaşı, 1 Muharrem pazar günü olduğu için, pazar günü başlıyor.

Bugünden, yeni bir yılbaşının hemen arafesinde olduğumuzu, ya yarın, ya da öbür gün yılbaşı olduğunu böylece biliyoruz.

Tabii, bir soru hemen hatırıınıza gelmiştir. Neredeyse sorularınızı duyar gibi oluyorum:

“—Niye onlarda öyle, bizlerde böyle?.. İkisi de hesapla olduğu halde, fark neden? Gözlem işi henüz daha bahis konusu olmadan, niye hesapta bile fark var?.. Yeni bir hicrî yılın girişini hesaplamada niye fark var?..”

Tabii bu teknik bir konu ama, şöyle söyleyeyim, kısaca söylemek gerekirse: Bizim dinimizde olaylar çok pratik şeylere, çok sade çözümlere bağlanmıştır. Çok tabiata uygundur. Hayatın akışı içinde her şey fevkalâde kolaydır. Kolaycacık, aşağıya doğru suyun akışı gibi, akar gider. Her şey güzeldir.

Bizim İslâmî kamerî takvimde yeni bir ay ne zaman başlar?.. Akşam güneş batarken, ufukta yeni hilâl görülünce başlar. Bu akşam eğer yeni hilâl görülürse, yarın yeni bir ay başlıyor demektir. Güneş battıktan sonra, ufukta incecik bir hilâl görülürse, yarın ayın biridir. Daha önceden beri gözlüyorsunuz, görmüyorsunuz, görmüyorsunuz; derken bir akşam karşınızda güneş battıktan sonra incecik bir hilâli görebiliyorsunuz. Tamam, demek ki, ay dünya ile güneşin arasındaki doğrultudan, biraz daha yan tarafa kaymış. Böylece kenarı güneş ışınları tarafından aydınlanacak hale gelmiş hilâli görüyoruz. Demek ki, kavuşum noktasını geçmiş diyoruz biz buna... Araplar

ictimâ noktası derler, bizde kavuşum deniliyor. Demek ki, kavuşumu geçmiş hilâl görülebiliyor.

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, yeni bir ayı böylece anlatmış. Yâni, hilâli gördüğünüz zaman, ertesi gün yeni bir aydır. Gayet kolay... O devri düşünün, çeşitli ülkeleri düşünün, çeşitli bölgeleri düşünün, insanları düşünün... Zamanı nasıl ayarlıyorlar?.. Akşamleyin ufka bakarken, ufukta yeni hilâli gördü mü, demek ki yeni ay başladı diyecek, oradan sayacak.

Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan'ın tesbiti hususunda da bu esası koymuş:

“—Hilâli gördüğünüz zaman, ertesi gün Ramazan demektir, oruç tutmağa başlayın!” buyurmuş.

Ondan sonra tabii 29 veya 30 gün filân geçecek. Çünkü kûsûratlı, kûsûrat bazan bu tarafa eklenir, bazan öbür tarafa eklenir, 29 veya 30 olur. Bir daha hilâli gördüğünüz zaman da bayramdır. Artık Ramazan bitmiştir, Ramazan'dan sonraki Şevval ayı gelmiştir. Yâni, “Hilâli gördüğünüz zaman oruç tutun; hilâli gördüğünüz zaman orucu bırakın, bayram yapın!” diye, Peygamber SAS işi hilâle bağlamış olduğu için, biz hilâlin görülmesini esas alıyoruz.

“—Peki Araplar bu hesabı bizden bir gün önce niye çıkartmışlar?..”

Tabii biz Peygamber Efendimiz, “Hilâli gördüğünüz zaman yeni ay başlamıştır, ona göre hareket edin!” diye emrettiğinden, hilâli görmeyi esas alıyoruz. Şimdiye kadar da o esas alınırdı. Büyük ölçüde herkesin görmesi esas

alınırdı. Hilâli gözleme önemliydi. Ramazan'da da önemliydi, Ramazan'ın bittiğini tesbit için Şevval'de de önemliydi. Bir de hacda Arafat'a ne zaman çıkacağını bilmek için, Zilhicce dediğimiz hac ayının başlangıcını da bilmek önemliydi.

Böylece en aşağı üç ayın bilinmesi önemli, bir de bunların doğru tesbiti için, daha önceki ayların tesbiti önemli olduğundan, müslümanın bu hilâli takib etmesi lâzım!.. Hilâlin macerasını bilmesi lâzım: Nasıl hilâl olur, nasıl yarımay olur, nasıl dolunay olur, nasıl tekrar küçülmeğe başlar?.. Ay başında ne zaman görülür, ay sonunda ne zaman görülür?.. Bunları tabii müslümanın bilmesi lâzım!.. Biz ona uyuyoruz. Onun için, demek ki bu akşam hilâl görülmeyecek, yarın akşam görülecek, pazar günü Muharrem'in biri olacak.

Araplar o zaman ne yapmış oluyorlar?.. Araplar, görünmesini esas almadan, teorik olarak kavuşum noktasını geçtiği zamanı esas alıyor olabilirler. Şu anda nazarî olarak göz görmez, hilâl yoktur ama, ay dünya ile güneşin arasındaki doğrultunun hizasına gelmiştir. Orada tam sıfır noktasındadır, kavuşum, içtimâ noktasındadır. Bir saniye sonrası, bir an sonrası artık yeni aydır.” diye böyle hesaplamış olabilirler. Bu bir bilimsel temeldir, baz diyoruz buna. Bu baza göre, bu temele göre düşünürse insan, o zaman teorik olarak, “İçtimâ noktasını geçince, yarın ayı biri olur.” diyebilir. Ama biz de Peygamber Efendimiz hilâl görüldüğü zaman, ertesi gün ayın biri olur buyurduğu için, biz de ona riayet

etmiş oluruz. Bu da bir bazdır. Bizimki de hadis-i şerife dayanma bazıdır, temelidir. Onun için, biz pazar günü hicrî yeni yıla başlamış olabiliriz.

Tabii temenni ederiz ki, bunların hepsi ilim adamları ve devlet adamları, sosyal ve dînî meseleleri inceleyen kuruluşlar, diyanet işleri başkanlıkları tarafından karşılıklı konuşulsun; ümmet tek bir takvimle bu işi rayına oturtsun diye temenni ederiz ama, öyle değil.

Şimdi, cumartesi veya pazar günü yeni bir yıl başlıyor. Tabii bu heyecanlandırıcı mühim bir olay... Biz yeni bir yıl başladığı zaman, geçmiş yılın muhasebesine giriyoruz. “Nasıl geçti geçmiş yılımız?” diye onu düşünüyoruz. Ondan sonra da gelecek yılı nasıl geçireyim diye tefekküre dalıyoruz, planlar yapıyoruz. Bu bakımdan, bizim için önemli oluyor.

Arabî kamerî yılın Ramazan’dan sonra, bayram günleriyle başlayan Şevval ayı vardır. Ondan sonra Zilkâde vardır. *Zi’l-ka’de*, hacdan bir önceki aydır. *Ka’de*, oturmak demek. Biliyorsunuz, namazda da oturmaya *ka’de* diyoruz. Meselâ, dört rekâtlı bir namazın ilk iki rekâtını kıldıktan sonra oturuyoruz, *Et-tahiyyâtü*’yü okuyoruz, *teşehhüd* okuyoruz; buna *el-ka’detü’l-ûlâ* deniliyor. Dört rekâtı kıldıktan sonraki oturmamıza da, *el-ka’detü’l-âhireh* deniliyor; yâni son oturuş demek oluyor.

Ka’de, oturmak demek. *Zi’l-ka’de* ne demek?.. Oturulan ay demek. Hacdan bir önceki aya, acaba neden bu ismi vermişler Araplar?.. Geçen gün onların lügatlarını karıştırdım, orada

izahını gördüm. Çünkü hac, Araplarda eskiden beri, geleneksel olarak, tarihî bakımdan çok önemliydi. Kabileler tabii, hacca gitmek için yola çıkacaklar, belki bir aylık yoldan, belki daha uzun bir yoldan gidecekler, Kâbe-i Müşerrefe’de hac yapacaklar. Mekke-i Mükerrerme’de vazifeleri yapacaklar. O zaman düşmanlıklar, mücadeleler, husûmetler, kan davaları ve diğer mücadeleler bırakılıyor.

Bu aralarında, eski cahiliye devri Arapları arasında sosyal bir mutabakat imiş. Yâni hac yapılacak, tamam, silahları bırakalım!.. Mütareke deniliyor ya hani, veya *time out* diyorlar sporda. Yâni, “Şu anda bir ara verelim, sonra yapacağımızı yaparız!” diyorlar. İşte *Zi’l-ka’de*, oturup ara verme ayı. Neden?.. Hacılar hacca gitsin diye.

Haccın yapıldığı ayın adı da, *Zi’l-hicce*; yâni haccın yapıldığı ay demek. *Hicce* ne demek?.. Bir çeşit ziyaret demek. Yâni ziyaretler çok olabilir ama, bir çeşit ziyaret, yâni Kâbe-i Müşerrefe’yi ziyaret... Arapça’da böyle *fi’le* vezninde olunca, *masdaru’n-nev’* derler; bir şeyin yapılış nev’ini, cinsini, şeklini gösteriyor. Bir çeşit ziyaretin yapıldığı ay...

Hangi ziyaret o?.. Hani ev ziyareti mi, komşu ziyareti mi, düğün ziyareti mi?.. Hiç onlar değil; Allah’ın beyti olan Kâbe-i Müşerrefe’yi ziyaret ve usûlüne göre, o ziyaretin gerektirdiği vazifeleri yapmak.

İşte Zilhicce, içinde haccın yapıldığı ay demek. Ondan önceki ayın adı, herkesin silahları, mücadeleyi bırakıp oturduğu, Zilkàde, yâni oturma ayı... Kendi aralarında kabile mücadeleleri olsa bile, mücadeleyi terk etme ayı.

Pekiye, hacdan sonraki ayın adı ne?.. Muharrem... Muharrem de, her şeyin, suçun, mücadelenin, kavganın, gürültünün gene haram kılındığı, yasaklanmış olduğu ay demek.

Demek ki, hacdan önce de yasak, herkes silahları bırakıp oturuyor; hacdan sonra da yasak... “Artık hac yaptın, bırak bakalım, düşmanın bile olsa dokunma!” mânâsına. Muharrem de hacdan sonraki ay oluyor ve hicrî yılbaşı oluyor.

Bu hicrî yılbaşı olması kararı, Hazret-i Ömer RA’ın halifeliği zamanında alınmış ama, teklifi de Hazret-i Ali Efendimiz yapmış. Allah şefaathlerine erdirsin... Fikir de Hazret-i Ali Efendimiz’in fikri. “Hicret esas olsun!” diye, o güzel, bilimsel ve çok isabetli teklifi, hayran olduğumuz teklifi yapan Hazret-i Ali Efendimiz.

Muharrem ayı birinci ay oluyor ama, isminin sebebi de, “Artık hacılar yerlerine varıncaya kadar savaş haram, yok!” mânâsına geliyor.

Böylece, Zilkàde haram aylardan; Zilhicce, zâten haccın yapıldığı ay, o da haram... Ondan sonra dönüşün sağlandığı, herkesin artık yurduna dönmesinin sağlandığı ay da Muharrem ayı, o da haram ay... Üç ay peş peşe, demek ki bu üç ay haram aylar oluyor.

Ama Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz ki: "Allah-u Teâlâ Hazretleri 12 ay yaratmıştır, bundan dördü haram aydır." deniliyor. Anladık Zilkâde, Zilhicce, Muharrem haram aylardır. Dördüncü haram ay hangisidir?.. Onu da kendi aralarında yine sosyal bir mutabakatla, örf, adet olarak haram ay kabul etmişler. Bunlar cahiliye devrinin tarihî hatıraları. Ama orada kalmamış, bizim de dînî hayatımızda zamanlamamızın esası olduğu için, bugün bizim için de canlı...

Dördüncü haram ay da, bu Muharrem'den beş ay sonra gelen Receb ayıdır. Receb ayı, bu üç tane birbirine komşu, bitişik haram aylardan çok ayrı geldiği için, ona *Recebü'l-ferd* derler. Yâni, öteki haram olmayan ayların arasında tek başına kalmış demek.

Demek ki, Araplar böyle üç ay hac için mütareke yaptıkları gibi, silahlı mücadeleyi bıraktıkları gibi, bir de sıkılıyorlar, arada bir boşlukta da bir aylık bir *time out*, bir mütareke daha yapıyorlardı demek ki. O da receb...

Hatta Receb'in bir adı da, *Recebü'l-esam*'dır. *Esam*, Arapça'da sağır demek. Niçin sağır?.. Yâni o Receb ayında da bir düşmanını görse Arap, görmemiş gibi olacak. Geldiğini söyleseler, duymamış gibi olacak, sağırmış gibi olacak... Neden?.. "Receb ayında da mücadele olmaz!" diye karar vermişler. O adet yerleşmiş aralarında. Böylece Receb de tek.

Tabii o ilerde gelecek, Muharrem'den beş ay daha geçtikten sonra gelecek. O ayları da Allah, sıhhat afiyetle idrak etmeyi nasîb etsin... Üç Aylar diyoruz onlara da; Receb, Şa'ban, Ramazan... O da mânevî sevapların çok olduğu, Peygamber Efendimiz'in ibadetini çok arttırdığı bir mevsimin başlangıcı.

Evet şimdi, Muharrem ayına, yâni yeni seneye (1417) yarın veya öbür gün giriyoruz. Bir kere hepimizi candan, şöyle ayağımızın tozuyla, mukaddes beldelerin havasıyla tebrik ediyoruz. Yarın veya pazar günü başlayacak olan yeni hicrî, dînî, kamerî yılınız hayırlı olsun, mübarek olsun diyoruz...

Mübarek olsun demek, bereketli olsun demek. Bereketli olsun, hayırlı olsun, feyizli olsun... Bu yeni yılın içinde, Allah sizi mutlu etsin, daha nice yıllar mutluluğunuzu devam ettirsin... Güzel şeyler yapmanızı nasib etsin... Güzel şeylerle karşılaşmanızı nasib etsin... Bu yepyeni seneyi güzel değerlendirmeyi nasib etsin...

c. Yeni Yılda Neler Yapılabilir?

Tabii, kader Allah'ın takdiri... O ne dilerse, onu takdir edecek tabii. Dua ederiz ki, Allah bize hayırları mukadder eylesin, alın yazımıza, kaderimize hayırlar yazsın... Ama bizim için önemli olan, artık yeni bir yıl başlıyor, bu yılda neler yapabiliriz; onu hatırlatmak... Önceden hatırlatıyoruz. Bizim radyomuzun, konuşmalarımızın esas amaçlarından birisi, ibadet zamanlarını kardeşlerimize önceden hatırlatmak...

Bir kere böyle yeni bir ay başlayınca ne yapabiliriz?..

Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyesi:

“—Bir insan kamerî bir ayın başında, ortasında, sonunda oruç tutarsa; bütün ayı oruçlu geçirmiş gibi olur.”

Bu, bir genel kaidenin oruca aksetmesidir. Genel kàide nedir: Allah bir iyiliği on misli ile değerlendiriyor, daha da fazla olabiliyor. Üç gün oruç tutarsa, on misli otuz gün eder. Demek ki, en aşağı mükâfat olan on misli ile bile mükâfâtlandırırsa, hakîkaten bir ay oruç tutmuş gibi olacağını rakamlar da gösteriyor. Peygamber Efendimiz de buyurmuş.

O halde, biz de bu yeni yılı oruçla karşılayalım, sevgili kardeşlerim! Bu cuma gününden ilk hatırlatacağım ibadet, sevap kazanma kapısı, vesilesi, aracı, vasıtası bu... Bir kere yarın ve öbür gün oruç turalım!

“—Bakalım Ramazan'da tutmuştuk orucu, sevmiştik. Arada oruç tutmaya tutmaya, oruca hasret kaldık, özledik.” diyelim, oruç turalım ve Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne dua edelim:

“—Yâ Rabbi, ben bu yeni yıla kendi nefsimi oruçla itaate zorlayarak, bazı şeyleri yapmamaya zorlayarak, sevdiğin bir ibadetle açıyorum, başlatıyorum. Sen bu yeni yılımı ve bundan sonraki mütebâkî bütün ömrümü böyle günahlardan uzak, günahlardan sakınarak, sevdiğin vech üzere, iyi bir müslüman olarak, kâmil bir müslüman olarak geçirmeyi nasib et yâ Rabbi!” diye, bir kere oruçla başlayalım!

Bu önemli bir karar... Yarın ve öbür gün inşâallah oruç tutarız, Muharrem'in ortasında da oruç tutarız, sonunda da oruç tutarız. Böylece bu ayın tamamını oruçla geçirmiş gibi olmayı sağlamış oluruz.

Tabii, bir geçmiş sene var. Özel, kendi hayatımız için de, bu geçmiş seneyi değerlendirmeliyiz. Hatıra defteri tutuyorsak, şöyle bir sayfaları karıştıralım; veyahut tutmuyorsak, hafızamızı yoklayalım: Bu geçtiğimiz sene nasıl geçti?.. İyi mi geçti, kötü mü geçti?.. İyi şeyler mi yaptık, kendimiz memnun muyuz yaptıklarımızdan; yoksa üzücü şeyler mi yaptık, pişman mı olduk sonunda?..

Geçmiş sene için, bir kere tevbe ve istiğfar eyleyelim!.. Tevbe ve istiğfar her zaman için geçerlidir. Tevbe ve istiğfarın şartı da tabii, bir daha günahı işlememeye azm ü cezm ü kasd etmektir. Ne demek?.. Azmetmektir. Cezm etmek, kuvvetli karar vermek; kasd etmek de yönelmek demek... Yâni, "Bu günahları işlemeyeceğim şeytana uymayacağım, Allah'a asi olma durumuna düşmeyeceğim!" diye iyi insan olmağa, iyi şeyler yapmağa azmetmek tevbenin şartıdır. Geçmiş günahların bağışlanmasının şartı, bir daha onları yapmamağa kesin karar vermektir.

Biz de kesin kararlı bir tevbe, tevbe-i nasuh ile tevbe edelim muhterem kardeşlerim!

Herkes hacca gitmedi ama, hacca giden kardeşlerime sesleniyorum. Onlar yavaş yavaş yurda dönüyorlar. Büyük bir kısmı döndü,

bir kısmı da daha dönmek üzere... Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de gördüm.

Bir insan haccettiği zaman, bütün günahları affolunmuş oluyor, tertemiz oluyor. Annesinden doğduğu günkü gibi oluyor. Onların da artık, "Ben hacca gitmişim, günahlarım silinmişti. Aman defterime tekrar gölge düşmesin, kara yazı yazılmasın, günah yazılmasın!" diye dikkat etmesi lâzım!.. İyi müslüman olmağa çalışması lâzım!

Bir de başkalarının iyi müslüman olması için, daha çok gayret göstermesi lâzım!.. Çünkü onlar artık, özel eğitimden geçen daha bilgili, deneyimli, mübarek müslümanlar oldular.

Günahlara tevbe etmek lâzım! Tabii, şairler diyor ki:

"—Mâzî geçmiştir, yapılacak bir şey yok... Yâni yapılmışsa, ne yapalım, olmuş, bitmiştir. İstikbal de, belli değil. İçinde bulunduğun zaman önemli..."

İçinde bulunduğumuz her zamanı iyi değerlendirmeğe gayret edelim!.. Bu da daima insanın kendi kendisine:

"—Ben ne yapıyorum; doğru mu yapıyorum, yanlış mı yapıyorum?" diye sormasıyla mümkündür.

Bundan sonra, bu yeni yılda adet edinelim, her şeyi yaparken, “Ben niçin yapıyorum?” diye kendi kendimize sormalıyız. “İşte Kur’an’da emredilmiş, ondan... Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte buyurmuş, ondan... Bunu böyle yapmak müslümanlar için hayırlı, onun için yapıyorum... Bunu böyle yapmak ahiret için sevaplı, onun için yapıyorum...” diye, iyi şeyleri yapmaya niyetlenmeliyiz.

Yaptığımız şey eğer İslâmî değilse; “Ben bunu yapıyorum ama, bu İslâmî değil; hıncımdan, kinimden yapıyorum, kırgınlığımdan yapıyorum... Veya nefsimе uyduğumdan yapıyorum, veya işte şeytana uyduk, yapıyoruz...” filân gibi, böyle bir durum sezinlediyseniz, derhal o işten vazgeçmeye de, kendinizi alıştırmamız lâzım!.. Yâni kendimizi tutmaya alıştırmamız lâzım!..

Bir de, önümüzdeki yıl için güzel güzel projeler yapalım! Kendi şahsımız için proje yapalım, bir... “Ben önümüzdeki yılda hangi esaslara uyarak, hangi ana prensipleri sıkı bir şekilde uygulayabilirim?” Bu bir...

Ailemiz için program yapalım: “Çoluk çocuğuma İslâm’ı öğreteceğim! Her gün Kur’an-ı Kerim’den birkaç ayet okuyacağım, ezberleyeceğim, anlatacağım... Her gün birkaç tane hadis-i şerif okuyacağım, anlatacağım... Evimiz bir medrese olacak, bir ilim yuvası olacak bir mektep olacak; İslâm’ın öğretildiği mübarek bir yuva olacak... Çoluk çocuğuma da öğreteceğim.” Bu da ailevî bir karar. Veyahut, “İşte önümüzdeki

sene hacca hazırlanalım! şimdiden hacca niyet edelim!” diye güzel projeleri düşünmek.

Bir de ictimâî hazırlık, yâni toplumsal olarak, bütün müslümanların birtakım şeylere hazırlanması; bu da çok önemli... Şimdi bunu da tabii, aydın müslümanlar, münevver müslümanlar, mütefekkir müslümanlar, alim müslümanlar, lider müslümanlar; gruplarının başında olan, önünde olan, İslâmî meseleleri iyi bilen müslümanlar ayarlayacak.

“Bu sene İslâm için topluca neler yapabiliriz?.. Ne gibi güzel kararlar alırız? Şehrimizde neler yapabiliriz, oturduğumuz beldemizde neler yapabiliriz, ülkemizde neler yapabiliriz?.. İslâm ülkeleri arasında topluca, grup halinde neler yapabiliriz?.. Ve dünyaya açılmış bir İslâmî çalışma olarak neler yapabiliriz?.. İslâm’ı başka nerelere yayabiliriz, nasıl tanıtabiliriz, nasıl reklamını yapabiliriz?.. Nerelerde, ne gibi çalışmalar yaparsak, İslâm oralara yerleşir?.. Nerelerde ne kadar müslüman var?.. O kardeşlerimizle tanışıp, acaba onlara yardımcı olabilir miyiz?.. Onlardan istifade edebilir miyiz?” diye, bir de ictimâî planlamalar yapmalıyız.

Yâni, şahsî, ailevî, beldeye ait, devlete ait, bir de devletler arası sahaya ait planlamalar yapalım! Çünkü, bu planlamaları yapıp müzakere ettikçe, toplu hareket ettikçe, tabii İslâm kalkınacak.

Bakın, İslâm ülkeleri kendi aralarında güzel işbirliği yapsalar, kendi aralarında ekonomik işbirliği yapsalar, kendi aralarında kültürel işbirliği yapsalar, ne kadar güzel şeyler olur.

Şimdi biz hac ve umre mevsiminde, buradaki yayınları, gazeteleri görmedik, dergileri takip etmedik, televizyonlardan uzak, mübarek bir hayat sürdük. Mekke-i Mükerrreme ve Medine-i Münevvere’de böyle müstehcenlik yok, ibadet var. Herkes beş vakit namazı ya Mescid-i Haram’da, veya Mescid-i Nebevî’de kılmaya çalışıyor. Herkeste bir ibadet aşkı var... Erkenden kalkılıyor. Sabah namazı bize göre çok erken kılındığı halde, herkes sabah namazına değil teheccüd namazı kılmağa Harem-i Şerif’e gidiyordu. Güzel, melek gibi bir hayat, meleklerin yaşantısı gibi sevaplı bir hayat...

Şimdi Türkiye’ye döndük. Türkiye İslâmî bakımdan bu kadar homojen, bu kadar yoğun, bu kadar temiz bir manzarada değil... Neden?.. Bir kere müslüman olmayanlar var... İkincisi; İslâm dışı birçok müessese var... Nedir meselâ İslâm dışı müessese?.. Meselâ, İslâm’da içki haram, ama içki var... Meselâ İslâm’da şu şu müesseseler, veya ticarethaneler, veya eğlence yerleri vs. haram, yasak; e onlar var... Demek ki, İslâm’a göre ayarlanmamış.

Bunu da kimisi, âdetâ öğünerek söylüyor: ,

“—Biz laik bir ülkeyiz!..”

Laik bir ülke olmak, gayr-i İslâmî olan şeyleri yapmak, günahları işlemek demek değil ki...

O onunla öğünüyor. Sanki müslüman olmamakla, günah işlemekle, şeytana uymakla, iyi bir şey yaptığını sanıyor. Halbuki, laiklik demek, insanların birbirlerine dînî bakımdan baskı yapmaması, inançlarının gereğini huzur içinde, hürriyet içinde yaşaması demek...

Bu bir sosyal mutabakat Avrupa ülkelerinde... Yâni çeşitli mezhebler, tarikatlar varmış. Harb etmişler, birbirlerini öldürmüşler, kırmışlar, geçirmişler, katliamlar yapmışlar, yüzlerce yıl birbirleriyle çarpışmışlar. Sonra demişler ki: “Biz bu inançlar dolayısıyla çarpışmışız, hata etmişiz. Yapmayalım bunu, ne yapalım?.. Laisizimi getirelim, herkes kendi inancında serbest olsun, kimse kimseye karışmasın!” demişler.

Laik ülkelerde bakıyorsunuz, dînî partiler var, dînî liderlerin politikaya girmesi var, meclise girmesi var, çalışmalar yapması var... Demek ki, bizdekinden farklı bir uygulama... Bizimki taklit, yâni bizimki yanlış. Günah işlemek, dine karşı gelmek tatlı bir şey, güzel bir şey değil. Ama, sanki laiklik o imiş gibi bazıları öyle düşünüyor. Kötü şeyleri engellemek de, sanki insan haklarına saygısızlıkmış gibi düşünülüyor.

Bugünkü gazetede vardı: Tanınmış bir manken eroin ibtilâsı dolayısıyla, işte nihayet ölmüş. Resimleri var, yere yatmış, kalmış. Genç yaşında ölmüş. Şimdi biz bu eroinle uğraşmayacak mıyız yâni?.. Hürriyet var diye, bunu engellemeğe çalışmayacak mıyız?..

“—Efendim, eroinle uğraş da, içkiyle uğraşma!”

İçki de insanı bu hale getiriyor. İçki de sonunda hasta ediyor, öldürüyor. Sen onu içiyorsun diye, ben onunla uğraşmayacak mıyım?.. Onunla da uğraşmamız lâzım!..

Sömürü, haksız kazanç.. vs. Bunlarla uğraşmayacak mıyız?.. Uğraşmamız lâzım!

Şunu demek istiyorum: Maalesef ülkemizde günahlar serbest... Günahlara müdahale adetâ ayıp, günahları işlemek sanki ayıp değil gibi bir durum var. Yanlış... Laikliğe de aykırı bir durum.

Tabii, Türkiye’de durum böyle olduğu için, insan Mekke-i Mükerrreme’de, Medine-i Münevvere’de melek gibi yaşıyor ama, buraya geldiği zaman günahların işlendiği bir diyarda yaşamış oluyor. Ne yapmak lâzım?.. Beldemizi, ülkemizi, milletimizi güzel şeylere alıştırmak için çalışma yapmamız lâzım!..

Bu çalışmalar çok önemli... Bunun da tatlılıkla yapılması lâzım!.. Peygamber SAS Efendimiz’in yaptığı şekilde yapmak lâzım!.. Ayet-i kerimelerin emrettiği şekilde yapmak lâzım:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ

الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

(النحل: ١٢٥)

(Üd’u ilâ sebîli rabbike bi’l-hikmeti ve’l-mev’izati’l-haseneti ve câdilhüm billettî hiye ahsen) [Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütlerle

çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et!] (Nahl, 16/125) Yâni Allah'ın yoluna çağıracağız, burada durma yok... Nasıl?.. Hikmet ile, güzel öğüt ile ve en güzel bir çalışma ile, gayret sarf etmek ile...

Mücadele edeceğiz, mücadele şart ama, fazilet mücadelesi bu... Tatlı bir mücadele, insanlara mutluluk götürecektir bir mücadele, kötülüklerin engellenmesini sağlayacak bir mücadele, iyiliklerin hakim olmasını sağlayacak bir mücadele... İşte yeni yılın ictimâî hedefleri, sosyal hedefleri, toplumları ilgilendiren hedefler...

Sevgili kardeşlerim, cumanızı tebrik ederim ve yarın veya öbür gün girecek olan yeni yılınızı tebrik ederim. Allah nice nice yıllara sizi mutlulukla, sağlıkla, afiyetle, huzur ve saadette ve yolunda yürüyen iyi bir mü'min olarak erenlerden eylesin...

Ömrünüzü rızasına uygun geçirmeğe muvaffak eylesin... Dolgun, hayırlı, verimli çalışmalar yapıp, rızasını kazanmayı nasîb eylesin...

Dünyada ahirette bahtiyar eylesin...
Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

İnsanın şahsen iyi bir müslüman olmasını ben takdirle karşılıyorum, kendisini kurtarmış oluyor. Ama başkalarının da iyi olması için çalışmak daha güzel olduğu için, onu da özeniyorum, tavsiye ediyorum, temenni ediyorum.

İnsan sadece kendisini kurtarmağa çalışmamalı, başka insanları da kurtarmağa çalışmalı; yâni sosyal yönü kuvvetli çalışmalar yapan bir müslüman olmalı!..

Hepinizin böyle, arkanızda eser bırakan müslüman olmanızı; arkanızda doğru yola çekmiş olduğunuz insanların veya insanların istifade edip dua ettiği eserlerin bırakılmış olmasını temenni ediyorum.

İnşâallah, çalışmalarınızla nice insanlar doğru yola gelip, hidayete erer... Yaptığınız hayır hasenatla nice insanlar size hayır dualar ederler... Dünyanız, ahiretiniz mâmur ve mes'ud olur. Temenni ediyorum, öyle olsun...

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepinizden razı olsun...

d. Uzun Ömrün Faydası

Sözümü Peygamber Efendimiz'in mübarek bir hadis-i şerifiyle bitirmek istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَطُولَ عُمُرُهُ

وَيَرْزُقَهُ اللَّهُ الْإِنَابَةَ

(أبو الشيخ عن جابر)

² Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.268, no:7602; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.90, no:34421; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.349, no:1155; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.22; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.69; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1041, no:42657; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.326, no:8258.

RE. 449/11 (*Min saâdeti'l-mer'i en yetûle umruhû, ve yerzukahu'llàhu'l-inâbeh*) “İnsanın, kişinin mutluluğunun, saadetinin emâresidir... Nesi?..

(*En yetûle umruhû*) Ömrünün uzun olması.” Hepinize uzun ömürler diliyoruz onun için, bu hadis-i şerife göre. (*Ve yerzukahu'llàhu'l-inâbeh*) “Ve Allah’ın ona, kendisine yönelişi nasib etmesi.” *Înâbe*, Cenâb-ı Mevlâ’ya yönelmek demek.

Tabii bu konuda günlerce, yıllarca konuşsak bitmez. Büyüklerimiz hep konuşmuşlar. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hz. bütün konuşmalarında, şiirlerinde aşkı işlemiş. Yunus Emre aşkı işlemiş.

Büyük evliyâullah, sùfîler, mutasavvıflar, din alimleri aşkı işlemişler. En büyük sevgi Allah sevgisidir. Hakîkaten de aşık olunacak, hakîkî gönül bağlanacak şey, Allah-u Teâlâ Hazretleri’dir.

O bakımdan ona yönelmek çok önemli. *Înâbe*, Allah’a yöneliş nasib olması çok önemli...

Allah-u Teâlâ Hazretleri hepimizi uzun ömürlü eylesin...

Allah’ı bilen, bulan, ona yönelmiş olan ve onun yolunda çalışan, onun sevgisini, rızasını kazanan, sevgilisi olan, evliyâsı olan kullarından eylesin...

Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

17. 05. 1996 - İstanbul

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

